Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002340

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНМУ від 16.07.2026р. № 32-А

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шелест Марія Євгеніївна
2. Mariia Y. Shelest

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0009-5461-8520

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 221

Назва наукової спеціальності: Стоматологія

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Стоматологія

Дата захисту: 18-06-2026

Спеціальність за освітою: Стоматологія

Місце роботи здобувача: ФОП Шелест Марія Євгеніївна

Код за ЄДРПОУ: 3566912448

Місцезнаходження: Німецький в'їзд, Харків, Харківський р-н., 61000, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13333

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.55, 76.29.55.05

Тема дисертації:

1. Клініко-імунологічні особливості генералізованого пародонтиту хронічного перебігу у хворих з герпесвірусною інфекцією

2. Clinical and immunological features of chronic generalized periodontitis in patients with herpesvirus infection

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячено вирішенню актуальної науково-практичної задачі стоматології – підвищення ефективності лікування хронічного генералізованого пародонтиту у хворих із герпесвірусною інфекцією шляхом оптимізації діагностики і застосування диференційованого підходу до використання імунокорегуючої терапії з урахуванням особливостей імунопатогенезу захворювання. Наукова новизна проведенного дослідження полягає у поповненні даних щодо пребігу хронічного генералізованного пародонтиту на тлі герпесвірусної інфекції. Уперше надано всебічну клініко-імунологічну характеристику розвитку хронічного генералізованного пародонтиту в осіб із герпесвірусною інфекцією, визначені особливості клінічного перебігу, характер та ступінь імунних розладів і їх взаємозв'язок. Встановлено, що герпесвірусні інфекції модулюють патогенез стоматологічного захворювання, надають йому більш агресивні риси, сприяють пришвидшеному переходу I ступеня у II ступінь тяжкості захворювання, підвищують рівень дисбіозу в ротовій порожнині та кількісне видове представництво мікроорганізмів в асоціаціях. Встановлено,

що розвиток хронічного генералізованного пародонтиту в осіб із герпесвірусною інфекцією відбувається на тлі імунодефіцитного стану, зниження місцевого і системного імунітету, пригнічення антибактеріального захисту організму, розладів у цитокіновій мережі, підвищення рівня аутоімунних реакцій. Уперше за умов поєднання хронічного генералізованного пародонтиту із герпесвірусною інфекцією вдалося виокремити наявність певних видів імунопатологічних синдромів, які створюють необхідність застосування у хворих на хронічний генералізованний пародонтит з вірусом простого герпесу 1 (ВПГ-1), ВПГ-1+вірус Епштейна- Барр (ВЕБ), і ВЕБ диференційованої імунокорегуючої терапії. Доведено, що запропоноване використання імунокоректорів у комплексній терапії хворих на хронічний генералізований пародонтит має вірогідно більш значущий вплив на нормалізацію його перебігу та стану тканин пародонта, покращення досліджуваних показників у порівнянні з традиційним підходом. Отримані результати вказують на те, що застосування комплексної терапії з включенням імунокоректорів на підставі поглибленого вивчення особливостей імунопатогенезу ХГП, поєднаного з ВПГ-1, ВПГ-1 + ВЕБ і з ВЕБ, підсилює дію антивірусних препаратів, ефективно відновлює імунореактивність організму, нівелює прозапальний цитокіновий синдром, аутоімунний синдром на тлі імунодефіцитного стану, імунодефіцитний синдром і відновлює мікробіоценоз ротової порожнини. Було проведено обстеження та оцінка пародонтального статусу у 100 хворих на хронічний генералізований пародонтит (ХГП) I-II ступеня тяжкості, поєднаного з герпесвірусною інфекцією (ГВІ), які розподілені на 3 основні групи. Першу групу склали 40 пацієнтів із ХГП та ВПГ-1. Другу групу представляли 30 пацієнтів із ХГП та ВПГ-1 і хронічною вірусною Епштейна-Барр інфекцею (ХВЕБІ). До третьої групи увійшли 30 пацієнтів із ХГП та ХВЕБІ. Також було проведено обстеження у 50 осіб без вірусної інфекції: четверту групу (порівняння) склали 30 пацієнтів із ХГП I-II ступеня тяжкості без ГВІ. До референтної (контрольної) групи увійшли 20 умовно здорових осіб без ХГП та без ГВІ. Вік обстежених складав 25-45 років. Запропонована імунокорегуюча терапія нормалізує мікробіоценоз порожнини рота. До проведення курсів терапії у 62,5% – 92,2% осіб різних основних груп мікробні асоціації складалися з 4 – 5 видів мікроорганізмів. Після терапії їх кількість зменшилася до 2 – 3 видів. До лікування у 16,0 – 37,5% хворих основних груп із пародонтальної кишені висівалися такі патогенні мікроорганізми, як S.aureus, S.pyogenes, S.haemolyticus, Candida albicans, в кількості 5,7□106 – 2,5□107- КОЕ/мл. Після терапії в підгрупах активного лікування ці мікроорганізми не висівалися взагалі, а в підгрупах активного контролю вони висівалися у кількості 2,8□103 – 8,6□103 КОЕ/мл. Під впливом імунокорегуючої терапії нормалізується імунореактивність організму, пригнічується аутоімунна відповідь. Відновлюється баланс між про- та протизапальними чинниками, активуються системи клітинних і гуморальних ланок антивірусного захисту. В підгрупах активного контролю такі зміни не спостерігалися. Під впливом запропонованої терапії стійка ремісія спостерігалась безпосередньо після лікування у 98 % хворих, і через пів року у 94 % хворих.

2. The dissertation research is devoted to solving a current scientific and practical problem in dentistry: increasing the effectiveness of treatment of chronic generalized periodontitis in patients with herpesvirus infection by optimizing diagnostics and applying a differentiated approach to the use of immunocorrective therapy, taking into account the characteristics of the immunopathogenesis of the disease. The urgency of the study is due to the increasing incidence of chronic generalized periodontitis in patients with herpesvirus infection, especially in young people. Herpesvirus infection (HVI) is currently the most common persistent intracellular agent and poses a serious threat to the health of Ukrainians. The scientific novelty of the conducted study lies in the addition of data on the course of chronic generalized periodontitis against the background of herpesvirus infection. For the first time, a comprehensive clinical and immunological characteristic of the development of chronic generalized periodontitis in individuals with herpesvirus infection has been provided, the features of the clinical course, the nature and degree of immune disorders and their relationship have been determined. It has been established that herpesvirus infections modulate the pathogenesis of dental disease, give it more aggressive features, contribute to the accelerated transition from stage I to stage II of the disease, increase the level of dysbiosis in the oral cavity and the quantitative species representation of microorganisms in associations. It has been established that the development of chronic generalized periodontitis in individuals with herpesvirus infection occurs against the background of an immunodeficiency state, a decrease in local and systemic immunity, suppression of the body's

antibacterial defenses, disorders in the cytokine network, and an increase in the level of autoimmune reactions. For the first time, in the conditions of a combination of chronic generalized periodontitis with herpesvirus infection, it was possible to identify the presence of certain types of immunopathological syndromes that create the need for the use of differentiated immunocorrective therapy in patients with chronic generalized periodontitis with herpes simplex virus (HSV-1), HSV-1+Epstein-Barr virus (EBV), and EBV. It has been proven that the use of immunocorrectors in the complex therapy of patients with chronic generalized periodontitis has a likely more significant effect on the normalization of its course and the condition of periodontal tissues, improving the studied indicators compared to the traditional approach. The results obtained indicate that the use of complex therapy with the inclusion of immunocorrectors based on an in-depth study of the features of the immunopathogenesis of CGP combined with HSV-1, HSV-1 + EBV and EBV enhances the effect of antiviral drugs, effectively restores the body's immunoreactivity, eliminates pro-inflammatory cytokine syndrome, autoimmune syndrome against the background of an immunodeficiency state, immunodeficiency syndrome, restores the microbiocenosis of the oral cavity. The periodontal status of 100 patients with chronic generalized periodontitis (CGP), stage I and II, associated with herpesvirus infection, was examined and assessed. The patients were divided into three main groups. The first group consisted of 40 patients with CGP and HSV-1. The second group consisted of 30 patients with CGP and HSV-1 and chronic Epstein-Barr virus infection (HEBVI). The third group included 30 patients with CGP and HEBVI. An examination was also conducted in 50 people without viral infection: the fourth (comparison) group consisted of 30 patients with CGP stage I and II, without HVI. The reference (control) group included 20 conditionally healthy individuals without CGP and HVI. The age of the examined patients was 25-45 years. The diagnosis was based on complaints, past history data, clinical examination, determination of indices (Green-Vermilion Oral Hygiene Index Simplified (OHI-S), Parma Index (PMA), Russell Periodontal Index (PI), Cowell Probing Bleeding Index (PBI)) and radiographic parameters, in accordance with the M.F. Danilevsky periodontal disease classification. Immunoccupational therapy in the active treatment subgroups normalized immunoreactivity and suppressed the autoimmune response. The balance between pro- and anti-inflammatory factors was restored, and cellular and humoral antiviral defense systems were activated. No such changes were observed in the active control subgroups. Under the influence of the proposed therapy, stable remission was observed immediately after treatment in 98% of patients, and after six months in 94% of patients.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Савєльєва НМ, Шелест МЄ. Вплив герпесвірусної інфекції на стан місцевого імунітету у хворих на генералізований пародонтит з хронічним перебігом. Харківський стоматологічний журнал. 2025;2(2):162-70. doi: 10.26565/3083-5607-2025-4-04.
- 2. Савєльєва НМ, Шелест МЄ, Маслова ВС, Бодня КІ, Гаргін ВВ. Вплив мікс-герпесвірусної інфекції на перебіг хронічного генералізованого пародонтиту. Вісник стоматології = Stomatological Bulletin. 2025;56(2):17-24. doi: 10.35220/2078-8916-2025-56-2.3.
- 3. Савєльєва НМ, Шелест МЄ, Стоян ОЮ. Клінічні особливості генералізованого пародонтиту з хронічним перебігом у хворих з герпесвірусною інфекцією. Харківський стоматологічний журнал. 2025;2(3):365-78. doi: 10.26565/3083-5607-2025-5-08.
- 4. Савєльєва НМ, Шелест МЄ. Особливості лікування хворих на генералізований пародонтит, поєднаний з герпесвірусною інфекцією. Експериментальна і клінічна медицина. 2025;94(3):[11 с.]. In press. doi:

10.35339/ekm.2025.94.3.ssh.
- 5. Шелест МЄ. Актуальність дослідження стану тканин пародонта у осіб з мікст-герпесвірусною інфекцією. В: Оптимізація мультидисциплінарного підходу до діагностики та лікування стоматологічних захворювань: матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції; 2024, Квітня 18; Харківський національний медичний університет, Харків, Україна. Харків; 2024. с. 54-5.
- 6. Шелест МЄ. Характер мікрофлори порожнини рота у хворих на генералізований пародонтит з герпесвірусною інфекцією. В: Медична наука – 2025: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених; 2025 Грудня 4; Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна. Полтава: РВВ ПДМУ; 2025. с. 19-21.
- 7. Шелест МЄ. Імунні синдроми у пацієнтів з генералізованим пародонтитом хронічного перебігу поєднаним з герпесвірусною інфекцією. В: Наукові відкриття та фундаментальні сучасні дослідження: світовий досвід: збірник наукових праць з матеріалами 8-ї Міжнародної наукової конференції; 2026 Квітня 17; Міжнародний центр наукових досліджень, Житомир, Україна. Вінниця: УКРЛОГОС Груп; 2026. с. 283-5. doi: 10.62731/mcnd-17.04.2026.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0125U000936

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савєльєва Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Savielieva

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9670-0997

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мазур Ірина Петрівна

2. Iryna P. Mazur

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9075-5041

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шнайдер Станіслав Аркадійович

2. Stanislav A. Shnaider

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8857-5826

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гармаш Ольга Володимирівна

2. Olha V. Harmash

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7935-9371

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ярославська Юлія Юріївна

2. Yuliia Y. Yaroslavska

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9710-2331

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Янішен Ігор Володимирович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Янішен Ігор Володимирович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Степаненко Алла Олександрівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

